

สรุปแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟู

คุณค่าและความสำคัญของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

1. อุทยานแห่งชาติหาดวนกรเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลซึ่งยังคงความเป็นธรรมชาติ มีการรบกวนพื้นที่น้อย บริเวณชายฝั่งประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เช่น

- ป่าชายหาด : พบว่ามีป่าชายหาดตามแนวชายฝั่งทะเลของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ตั้งแต่บ้านวังด้วนจนถึงกรัง 1 ระยะทางประมาณ 4.7 กิโลเมตร
- หอยแมลงภู่ : แนวกองหินบริเวณชายหาดเป็นแหล่งอาศัยและเจริญเติบโตของหอยแมลงภู่ตามธรรมชาติ
- มีหญ้าทะเลบริเวณชายฝั่ง ทำให้พบเต่าทะเลเข้ามาหาอาหารเป็นครั้งคราว

2. เป็นพื้นที่ป่าเบญจพรรณซึ่งอยู่ในระยะฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ พบพันธุ์ไม้ไม่น้อยกว่า 151 ชนิด พบสัตว์บกที่มีกระดูกสันหลังรวมแล้วไม่น้อยกว่า 143 ชนิด โดยจำแนกเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 13 ชนิด, นก 98 ชนิด, สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 15 ชนิด และยังพบผีเสื้ออีก 17 ชนิด

3. เนื่องจากลักษณะชายฝั่งเป็นแผ่นดินยกตัว เกิดหาดทรายกว้าง ตื้น ความลาดเอียงน้อย ประกอบกับมีทิวทัศน์ที่สวยงาม จึงเหมาะกับการนันทนาการบริเวณชายหาด นอกจากนี้บริเวณรอบเกาะจวนและเกาะท้ายทรีย์ยังเป็นแหล่งปะการังน้ำตื้นซึ่งอยู่ในสภาพดีอีกด้วย

แนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

จากการแบ่งเขตการใช้ที่ดินในปัจจุบันโดย บ.โมดัส คอนซัลแทนส์ จำกัด พบว่าเป็นการแบ่งตามลักษณะการใช้งาน ณ เวลานั้น ซึ่งการใช้งานบางส่วนอาจไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ นัก ดังนั้นในการศึกษานี้จึงวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรในด้านต่างๆ โดยศึกษาจากแผนที่ข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์

เมื่อพิจารณาปัญหาและศักยภาพของพื้นที่แล้ว จึงสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

1. คุ้มครองและสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภท ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรที่อยู่ในสภาพดีให้คงอยู่ เพื่อเป็นแหล่งพันธุกรรมทั้งพืชและสัตว์ ทั้งนี้ในการพัฒนาและฟื้นฟูใดๆ ต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นอันดับแรก

2. พื้นฟูธรรมชาติส่วนที่เสื่อมโทรม ได้แก่ ดิน แหล่งน้ำ พื้นที่ป่าไม้บางส่วน และชายฝั่งทะเล ให้อยู่ในสภาพดีขึ้นและกลับคืนสู่สมดุล ด้วยการบรรเทาปัญหาในปัจจุบันและพัฒนาแหล่งน้ำ เพิ่มความชื้นให้แก่ดิน ตลอดจนลดการรบกวนพื้นที่ป่าไม้และชายฝั่งทะเล
3. กำหนดเขตการใช้ที่ดินและการจัดการอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ (ดังรายละเอียดต่อไปในบทนี้)
4. การพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ มีการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติให้น้อยที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่บริเวณที่มีความเปราะบาง และใช้การจัดการร่วมด้วย เช่น มีข้อจำกัดในการพัฒนา จำกัดกิจกรรม เป็นต้น
5. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. การแบ่งเขตการใช้ที่ดินอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

จากการวิเคราะห์และสรุปแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูอุทยานแห่งชาติหาดวนกรดังกล่าว สามารถนำมาแบ่งเขตการใช้ที่ดินของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เพื่อให้สะดวกในการดูแลพื้นที่ สามารถป้องกันและลดผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และสามารถกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับทรัพยากรในแต่ละเขตได้ โดยแบ่งพื้นที่บนฝั่งของอุทยานแห่งชาติหาดวนกรออกเป็น 4 เขตหลัก (ดูแผนที่ 7.1) ได้แก่

- 1.1 เขตกิจกรรมพิเศษ (Special Use Zone) ได้แก่ พื้นที่บริเวณที่ให้ส่วนราชการอื่นหรือเอกชนเข้าใช้ประโยชน์ อุทยานแห่งชาติหาดวนกรไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ แต่เฝ้าระวังไม่ให้กระทำกิจกรรมใดๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของพื้นที่ และวางแนวทางให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับการทำงานของอุทยานฯ ในอนาคต
- 1.2 เขตพื้นที่อนุรักษ์ (Strict Nature Reserve Zone) ได้แก่ พื้นที่ป่า ทั้งป่าดั้งเดิมและป่ารุ่นสองที่มีความสมบูรณ์ ควรต้องอนุรักษ์ให้คงสภาพเดิมต่อไป เพื่อให้สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด เหมาะสมที่จะรักษาไว้เพื่อการศึกษาระดับวิจัย และพื้นที่ซึ่งมีสภาพเปราะบาง มีโอกาสเกิดความเสียหายได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์
- 1.3 เขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติ (Natural Recovery Zone) ได้แก่ พื้นที่ซึ่งเดิมเป็นแปลงทดลองปลูกพืชชนิดต่างๆ และ/หรือพื้นที่ในเขตพัฒนาเดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ไปเป็นพื้นที่ป่า เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการเปิดใช้พื้นที่

ที่เพื่อการพัฒนาเพิ่มขึ้น และฟื้นฟูสภาพธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 เขตบริการ หรือเขตการใช้ประโยชน์เข้มข้น (Intensive Use Zone) คือพื้นที่บริเวณที่มีสภาพความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือเสื่อมโทรม หรือพื้นที่ว่างเปล่า และมีความสำคัญทางนิเวศวิทยาน้อย เป็นจุดศูนย์กลางของการบริหารและให้บริการแก่ผู้มาเยือน มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 เขตกิจกรรมพิเศษ

พื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่สถานีเพาะชำกล้าไม้, ค่ายตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ค่ายพระมงกุฎเกล้า, เกาะจาน และเกาะท้ายทรีย์

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

อนุญาตให้หน่วยงานซึ่งใช้พื้นที่นั้นๆ ใช้พื้นที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน โดยมีอุทยานแห่งชาติหาดวนกรทำหน้าที่เฝ้าระวังและควบคุมไม่ให้หน่วยงานนั้นๆ กระทำกิจกรรมที่อาจส่งผลด้านลบแก่ระบบนิเวศของพื้นที่ และควรเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในอุทยานฯ

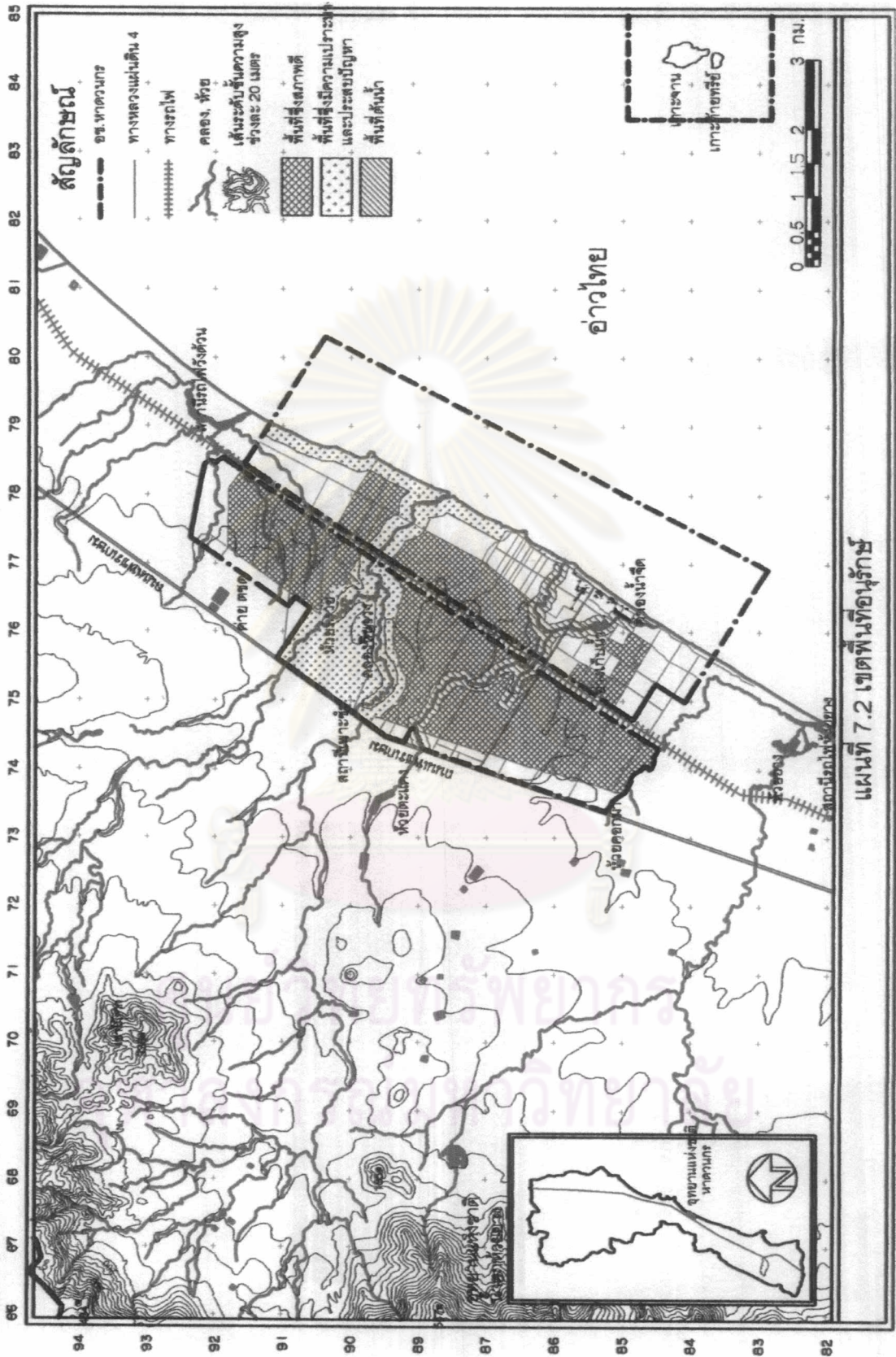
ควรรักษาพื้นที่ป่าบริเวณแนวเขตของพื้นที่ในเขตกิจกรรมพิเศษซึ่งต่อเนื่องกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรเพื่อเป็นแนวกันชน ลดโอกาสการเกิดกิจกรรมที่ขัดแย้งกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ในปัจจุบันหน่วยราชการที่ถูกล้อมรอบด้วยพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร คือ สถานีเพาะชำกล้าไม้ และสถานีควบคุมไฟป่า มีการใช้งานที่สอดคล้องและเอื้อประโยชน์แก่กันและกัน

1.2 เขตพื้นที่อนุรักษ์

เป็นพื้นที่ซึ่งจำกัดผู้เข้าไปใช้งานได้เฉพาะกลุ่ม และ/หรือจำกัดจำนวนผู้ใช้ในแต่ละครั้ง เช่น การลาดตระเวนของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า การศึกษาและวิจัย เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความเปราะบาง มีโอกาสเกิดความเสียหายได้ ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์

พื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ดังนี้ (ดูแผนที่ 7.2) คือ

1) พื้นที่ซึ่งเดิมมีสภาพธรรมชาติดีอยู่แล้ว รวมทั้งพื้นที่ซึ่งมีลักษณะเป็นร่องน้ำ มีความลาดชันของพื้นที่มากกว่าบริเวณอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่บริเวณตอนกลางของอุทยานฯ และฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ เป็นบริเวณที่มีการรบกวนน้อย แม้จะมีการรบกวนจากเสียงและการสั่นสะเทือนของรถจากถนนและรถไฟบ้าง แต่ไม่มีการรบกวนอื่นๆ เข้ามาในพื้นที่ มีแหล่งน้ำผิวดินซึ่งให้ความชุ่มชื้นแก่พื้นที่ได้ ทั้งลำน้ำขนาดเล็กและร่องน้ำ แม้จะไม่ได้มีน้ำขังตลอดทั้งปีก็ตาม พื้นที่บางส่วนเป็นต้นน้ำของแหล่งน้ำใช้ในปัจจุบัน

2) พื้นที่ซึ่งมีความเปราะบาง ปัจจุบันเป็นพื้นที่ซึ่งมีปัญหา และมีโอกาสเกิดความเสียหายได้ง่ายทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์ ได้แก่

- บริเวณตลอดริมลำน้ำคลองหินจวงและห้วยทราย ซึ่งประสบปัญหาการกัดเซาะบริเวณริมตลิ่งอันเนื่องมาจากกระแสน้ำในช่วงฤดูฝน ประกอบกับปัจจุบันเส้นทางศึกษาธรรมชาติเส้นทางที่ 3 มีบางส่วนเลียบบตลิ่งตลิ่งคลองหินจวง และการใช้งานมีผลกระทบเร่งให้ตลิ่งพังทลายเร็วขึ้นได้
- พื้นที่ป่าชายหาดและชายฝั่งทะเล ตั้งแต่เขตติดต่อกับชายทะเลบ้านวังด้วนจนถึงกรัง 3 ซึ่งเกิดการกัดเซาะพังทลายและแผ่นดินถล่ม อันเนื่องมาจากการกระทำของธรรมชาติ โดยเฉพาะในช่วงปลายฤดูฝนต่อกับต้นฤดูหนาว ประกอบกับบริเวณอ่าวมะค่า และกรัง 3 เป็นจุดชมวิว ซึ่งมีนักท่องเที่ยวใช้พื้นที่ และมีผลกระทบเร่งให้เกิดแผ่นดินถล่มเร็วขึ้นได้

3) พื้นที่ตลอดลำน้ำห้วยตะแคง ซึ่งเป็นต้นน้ำของอ่างกักเก็บน้ำซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปา เพื่อคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำ อันจะทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมลง ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้อยู่ในสภาพดี มีการรบกวนน้อย

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ในการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่อนุรักษ์ โดยรวมแล้วไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบอื่นๆ นอกจากการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นแก่พื้นที่ เส้นทางตรวจการณ์ และการทำทางเชื่อมระหว่างพื้นที่สองฟากฝั่งของคลองหินจวง เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

เพื่อชะลอการกัดเซาะบริเวณริมคลอง ควรใช้วิธีปลูกหญ้าแฝกร่วมด้วยตลอดแนวตลิ่งทั้งคลองหินจวง และห้วยทราย เพื่อยึดดินบริเวณริมตลิ่งให้เกาะตัวกันดียิ่งขึ้น สำหรับพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้เลือกใช้พืชพรรณที่มีรากหยั่งลึก และสามารถทนทานต่อสภาพภูมิอากาศและลักษณะดินบริเวณชายทะเลได้

เนื่องจากพื้นที่ป่าชายหาดและชายฝั่งทะเล เป็นพื้นที่ซึ่งปะทะกับภัยธรรมชาติจากทะเลโดยตรง เช่น พายุคลื่นซัดฝั่ง จึงจำเป็นต้องรักษาป่าชายหาดให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ เพื่อช่วยบรรเทาความรุนแรงและความเสียหายที่อาจเกิดจากพายุคลื่นซัดฝั่งได้ ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินหรือทำให้เสื่อมสภาพลงไปจากปัจจุบัน

สำหรับการใช้พื้นที่ในเขตนี้เพื่อการศึกษาและการท่องเที่ยว โดยไม่ให้แรงกระทำจากมนุษย์ไปเร่งให้พื้นที่เกิดการกัดเซาะพังทลายมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) จุดชมวิวอ่าวมะค่า : เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดที่มีมุมมองที่ดี สวยงาม ปัจจุบันเป็นจุดท่องเที่ยวหนึ่งของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร สามารถใช้เพื่อการท่องเที่ยวต่อไปได้หากมีการจัดการที่ดี เช่น

- ควรรองรับการท่องเที่ยวและกิจกรรมแบบไม่มีการพักแรม เพื่อลดปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่างๆ และการดูแลรักษา
- จำกัดพื้นที่ใช้งานสำหรับนักท่องเที่ยว ไม่ให้เข้าใกล้บริเวณหน้าผาชายทะเลมากจนเกินไป จัดทำทางลงสู่หาดทรายเบื้องล่างอย่างเป็นกิจจะลักษณะเพื่อควบคุมการใช้พื้นที่และป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวปีนลงไปเอง อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่หรือเกิดอันตรายต่อตัวนักท่องเที่ยวเอง

2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ : ควรลด และ/หรืองดใช้เส้นทางบริเวณนั้นๆ สำหรับเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ต้องการให้เห็นสภาพป่าดิบแล้ง ป่าชายน้ำ คลอง ป่าชายหาด ควรกำหนดระยะถอยร่นจากแนวคลองหรือชายฝั่งให้มากขึ้น ลดระยะทางเดินเลียบบคลองลง อย่างไรก็ตามควรประกาศให้เส้นทางที่เลียบบแนวคลองและชายฝั่งบางช่วง เป็นพื้นที่ห้ามใช้งานชั่วคราวในช่วงฤดูฝน เนื่องจากมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายได้ทั้งกับพื้นที่และผู้ใช้พื้นที่

3) หากจะมีการขยายจุดท่องเที่ยวในพื้นที่เขตนี้ เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น หรือจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น ต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) อย่างรอบคอบ รวมทั้งต้องจัดทำมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดตามมาด้วย

1.3 เขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติ

เป็นพื้นที่ซึ่งสภาพธรรมชาติเคยถูกทำลายและ/หรือเสื่อมโทรมไป แต่ยังปรากฏสภาพธรรมชาติเดิมให้เห็นบ้าง มีความหลากหลายตามธรรมชาติน้อย จึงควรต้องมีการฟื้นฟูให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติมากขึ้นจนคืนสู่สมดุล

พื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน

เขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก (ดูแผนที่ 7.3) คือ

1.3.1 พื้นที่ที่เดิมเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ซึ่งปัจจุบันยังเห็นชนิดพืชนั้นๆ อย่างเด่นชัด มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ยังไม่มาก

- 1) พื้นที่ชายทะเล ได้แก่ แปลงสนประดิพัทธ์และสนทะเล สารภีทะเล ตั้งแต่บริเวณที่ค่ายพักแรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปจนถึงแนวเขตด้านทิศใต้ มีลักษณะพื้นที่เป็นสันทรายชายหาดปกคลุมด้วยพืชคลุมดิน ไม่มีไม้ระดับรองหรือสูงกว่าต้นสนและสารภีทะเล

- 2) บริเวณพื้นที่ตอนในของอุทยานฯ ซึ่งเคยเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้ต่างๆ เช่น สน ยูคาลิปตัส สัก ตะแบก สะเดาไทย เป็นต้น รวมถึงบริเวณบริเวณกลุ่มบ้านพักคนงานซึ่งปัจจุบันอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำและมีพื้นที่ต่อเนื่องกับแปลงทดลองพันธุ์ไม้

พื้นที่ในเขตนี้ต้องมีการจำกัดขอบเขตในการใช้งาน ไม่ควรมีการตัดไม้หรือปรับพื้นที่เพื่อพัฒนาสิ่งก่อสร้างใดๆ เพื่อเปิดโอกาสให้พื้นที่ป่าได้ฟื้นตัวตามตามธรรมชาติ ร่วมกับการฟื้นฟูโดยปลูกเสริมป่า พิจารณาเลือกใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่นซึ่งเติบโตได้ดีเหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ เช่น สะเดา เปล้าหลวง เกด มะค่าแต้ ตลอดจนใช้วิธีการป้องกันและควบคุมไฟป่าร่วมด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการเสื่อมสภาพเพิ่มขึ้น

การใช้งานที่อนุญาตได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นแก่พื้นที่ เส้นทางตรวจการณ์ซึ่งรถจักรยานยนต์ผ่านได้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ อย่างไรก็ตามแม้จะเปิดพื้นที่บางส่วนให้บุคคลทั่วไปใช้พื้นที่เพื่อศึกษาธรรมชาติได้ แต่อนุญาตให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออุปกรณ์สื่อความหมายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เช่น ที่นั่งพัก ป้ายสื่อความหมาย สะพานข้ามร่องน้ำ ทางเดินศึกษาธรรมชาติยกกระดานสูงขึ้นเหนือพื้น (boardwalk) ในบริเวณที่อาจเกิดความเสียหายได้หากถูกเหยียบย่ำหรือรบกวนเป็นประจำ เช่น บริเวณสันทราย เป็นต้น

1.3.2 พื้นที่กันชน เป็นพื้นที่ระหว่างเขตพื้นที่อนุรักษ์กับการเขตใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น เขตพัฒนาหรือทางหลวงแผ่นดิน ทำหน้าที่เป็นแนวป้องกันไม่ให้สิ่งรบกวนใดๆ เข้าไปกระทบบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดกิจกรรมอื่นๆ ขยายผ่านพื้นที่กันชนเข้าไปยังเขตพื้นที่อนุรักษ์ได้โดยมีการจำกัดในด้านต่างๆ เช่น

- จำกัดพื้นที่ : ระหว่างพื้นที่ที่อนุญาตให้มีการพัฒนาได้กับพื้นที่กันชน ควรมีขอบเขตพื้นที่ชัดเจน เช่น แนวถนนลัดลอง ทางตรวจการณ์ ร่องน้ำ เพื่อลดโอกาสในการเกิดข้อขัดแย้งด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- จำกัดกิจกรรมการใช้งาน : อนุญาตให้มีการใช้ประโยชน์ได้เฉพาะกิจกรรมที่สอดคล้องกลมกลืนกับทั้งพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์และพื้นที่อนุรักษ์ เช่น ใช้ทำกิจกรรมด้านการศึกษาสภาพธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเสริมกับพื้นที่นันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจในเขตบริการและยังคงสภาพพื้นที่ป่าไว้ได้
- จำกัดการพัฒนา : ในการใช้พื้นที่เพื่อการศึกษาธรรมชาติ อนุญาตให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออุปกรณ์สื่อความหมายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ให้น้อยที่สุด ไม่ให้เปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ที่ดิน การปรับระดับดิน รวมทั้งการกำจัดพืชคลุมดินเพื่อผลด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

พื้นที่ในเขตนี้ได้แก่

- 1) ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านวังด้วน ต.ห้วยทราย : พื้นที่ฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ ระยะจากแนวเขตจนถึงลำน้ำ ระยะทางประมาณ 200-300 เมตร

กำหนดเขตพื้นที่โดยใช้แนวเขตของอุทยานฯ และแนวร่องน้ำธรรมชาติเป็นขอบเขต เนื่องจากพื้นที่กันชนบริเวณนี้ติดต่อกับพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนโดยตรง ดังนั้นจึงควรมีการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อลดผลกระทบและข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้

2) ทิศตะวันตก

- บริเวณที่ติดต่อกับค่ายตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ค่ายพระมงกุฎเกล้า จากแนวแบ่งเขตการใช้งานถึงทางตรวจการณ์ ระยะทางประมาณ 200 เมตร
- บริเวณที่ติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากแนวเขตจนถึงทางตรวจการณ์ ระยะทางประมาณ 200 - 250 เมตร

กำหนดเขตพื้นที่โดยใช้แนวเขตทางหลวงแผ่นดินและทางตรวจการณ์เป็นขอบเขต และเนื่องจากพื้นที่กันชนบริเวณนี้อยู่ติดกับแนวเขตทางหลวงแผ่นดิน ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดไฟป่าอันเนื่องมาจากการทิ้งเชื้อเพลิงจากแนวถนนได้ จึงจำเป็นต้องทำแนวกันไฟระหว่างเขตทางหลวงแผ่นดินกับแนวเขตของอุทยานฯ ทั้งนี้แนวทางตรวจการณ์ซึ่งเป็นขอบเขตของพื้นที่กันชน จะช่วยลดโอกาสในการลุกลามของไฟป่าได้อีกชั้นหนึ่งด้วย

3) ทิศใต้ ติดต่อกับห้วยคอกม้า และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ ระยะจากห้วยคอกม้าจนถึงทางตรวจการณ์ ระยะทางประมาณ 200-300 เมตร
- ฝั่งตะวันออกของทางรถไฟ ระยะจากแนวเขตเข้าไปในพื้นที่อุทยานฯ จนถึงทางตรวจการณ์

กำหนดเขตพื้นที่โดยใช้ห้วยคอกม้า แนวเขตทางรถไฟ และทางตรวจการณ์เป็นขอบเขต สำหรับพื้นที่ด้านที่ติดกับเขตทางรถไฟต้องเว้นระยะถอยร่นไม่ต่ำกว่า 20 เมตร เพื่อป้องกันการเกิดขบวนการเดินรถไฟและใช้เป็นแนวกันไฟป้องกันเชื้อเพลิงซึ่งถูกทิ้งจากรถไฟได้ ส่วนพื้นที่บริเวณที่ติดต่อกับศูนย์ฝึกนิสิตคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการทำงานประสานกันระหว่างหน่วยงานเพื่อให้การใช้พื้นที่เป็นไปอย่างสอดคล้อง ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

4) สองข้างทางถนนลาดยางจากด่านตรวจการณ์ไปยังหาดวนกร : ระยะจากเขตทางเข้าไปยังพื้นที่ป่า ประมาณข้างละ 50 เมตร เนื่องจากปัจจุบันตลอดสองข้างทางของถนนลาดยางถูกปรับเป็นพื้นที่โล่งเตียนในระยะประมาณ 5 เมตรจากแนวเขตทาง เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าอันเนื่องมาจากการทิ้งเชื้อเพลิงจากแนวถนน

หากมีการปรับเปลี่ยนทางเข้า ไม่ใช้ถนนลาดยางเป็นเส้นทางเข้าหลัก สามารถปล่อยให้
ต้นไม้เติบโตได้อย่างอิสระ ซึ่งต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้มีความสมบูรณ์ จึงกันพื้นที่สอง
ข้างทางแนวเขตถนนเป็นพื้นที่ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ

1.4 เขตพัฒนา

พื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน

เขตพัฒนาครอบคลุมพื้นที่บริเวณที่ทำการ บ้านพักข้าราชการและคนงาน บ้านพักนักท่องเที่ยว
เที่ยว พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว และอาคารอื่นๆ รวมทั้งพื้นที่นันทนาการบริเวณชายหาด จุดชมวิว
พื้นที่น้ำทะเลเพื่อการว่ายน้ำด้วย (ดูแผนที่ 7.4) โดยพิจารณาจากลักษณะพื้นที่ซึ่งเข้าถึงได้สะดวก
มีแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค ไม่มีพืชหรือสัตว์หายากเฉพาะถิ่นหรือเป็นสภาพธรรมชาติที่
ต้องสงวนไว้เป็นพิเศษ

พื้นที่เขตพัฒนาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และพื้นที่รองรับ
การท่องเที่ยว ดังนี้

1.4.1 พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

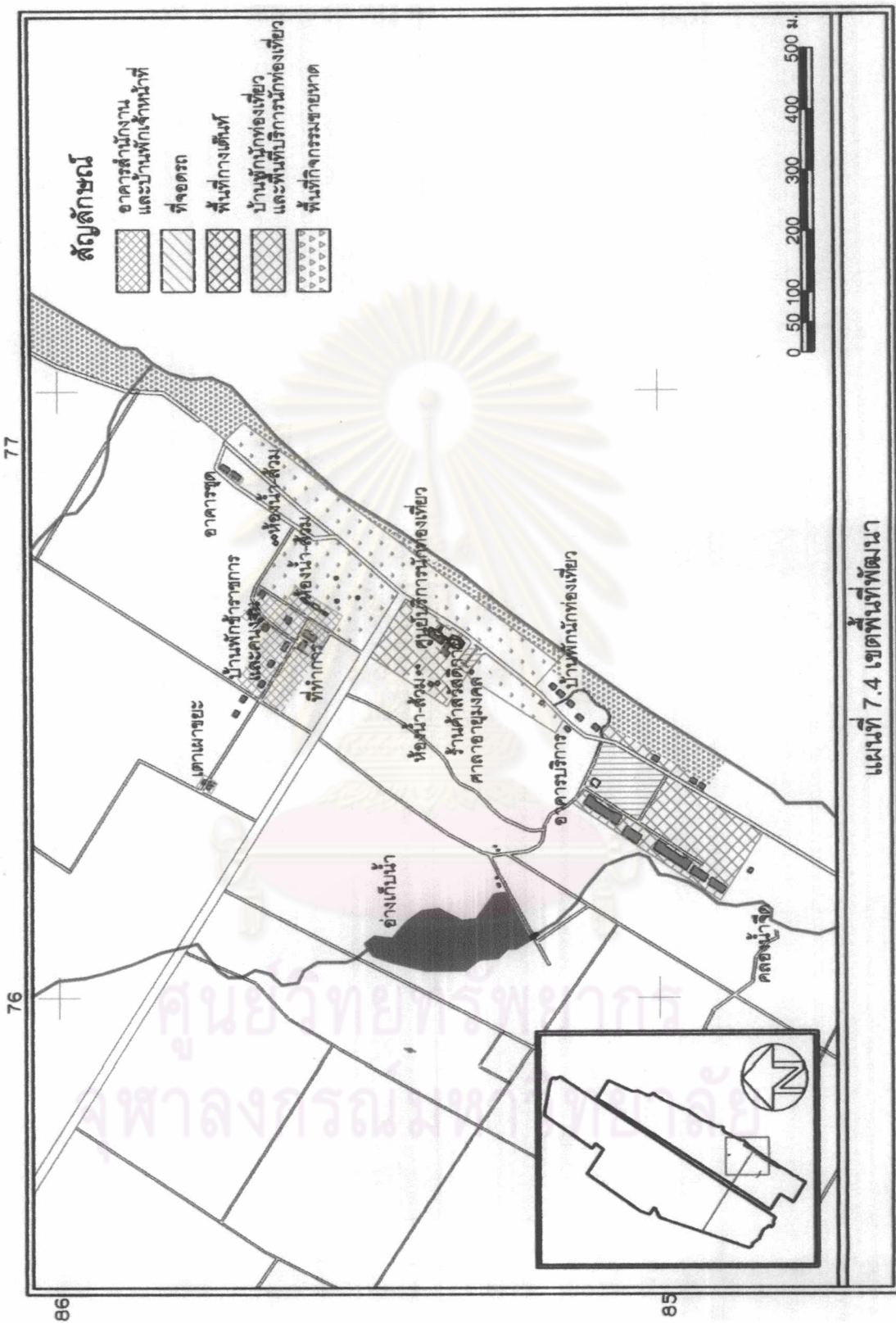
เขตพัฒนาซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ครอบคลุมพื้นที่บริเวณกลุ่มที่เป็น
อาคารสำนักงานและบ้านพักข้าราชการและคนงานในปัจจุบัน ประกอบด้วย อาคารสำนักงาน โรง
จอดรถ บ้านพักข้าราชการและคนงาน รวมทั้งเตาเผาขยะ โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ ดังนี้

- กลุ่มอาคารสำนักงาน ใช้พื้นที่บริเวณอาคารที่ทำการในปัจจุบัน
- กลุ่มอาคารบ้านพัก ในอนาคตให้ใช้พื้นที่บริเวณบ้านพักข้าราชการและบ้าน
พักคนงานใกล้อาคารที่ทำการเป็นเขตพักอาศัยเพียงจุดเดียว โดยกำหนด
ขอบเขตพื้นที่ดังนี้ ด้านทิศตะวันตกไม่ควรขยายพื้นที่เกินแนวเตาเผาขยะ
และทิศเหนือไม่ควรเกินแนวร่องน้ำซึ่งอยู่ด้านหลังกลุ่มอาคารบ้านพักคนงาน

เนื่องจากในปัจจุบันมีการเปิดพื้นที่บริเวณนี้เพื่อสร้างอาคารต่างๆ และมีที่ว่างเพียงพอที่
จะสร้างอาคารเพิ่มเติมในบริเวณนี้ได้ ดังนั้นหากไม่จำเป็นจริงๆ ไม่ควรเปิดพื้นที่ธรรมชาติเพิ่มอีก
นอกจากนี้ควรมีการจัดการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสียอย่างเข้มงวดด้วย

1.4.2 พื้นที่รองรับการท่องเที่ยว

ครอบคลุมพื้นที่ซึ่งรองรับการท่องเที่ยวในปัจจุบันบริเวณหาดวนกร และพื้นที่ค่ายพักแรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประกอบด้วยอาคารบ้านพักนักท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
ร้านค้าสวัสดิการ ห้องน้ำ-ส้วม พื้นที่กางเต็นท์ ที่จอดรถ และบริเวณชายหาดสำหรับกิจกรรม
นันทนาการ

1) กลุ่มอาคารบ้านพักนักท่องเที่ยว : นอกจากในอนาคตจะสามารถใช้อาคารบริเวณค่ายพักแรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แล้ว หากต้องมีการสร้างอาคารเพิ่มเติม ควรหลีกเลี่ยงการปลูกสร้างอาคารติดกับชายหาดหรือสันทราย ให้ใช้พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของถนนเลียบหาดซึ่งเป็นพื้นที่ราบ มีการปรับพื้นที่อยู่แล้ว และเห็นทิวทัศน์ทะเลได้ นอกจากนี้จะไม่ต้องเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่บริเวณสันทรายชายหาดเพิ่มขึ้นแล้ว ยังสะดวกในการดูแลระบบสาธารณูปโภคและการรักษาความปลอดภัย เนื่องจากอาคารเกาะกลุ่มรวมกัน

2) พื้นที่กางเต็นท์

- พื้นที่กางเต็นท์บริเวณหน้าอาคารที่ทำการในปัจจุบัน มีสภาพไม่เหมาะสมกับการกางเต็นท์ สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานให้เป็นลานกิจกรรม โดยปล่อยเป็นที่ว่างต่อไป หรือปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มร่มเงา สร้างความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้พื้นที่ ช่วยให้สภาพเหมาะสมกับการกางเต็นท์มากยิ่งขึ้น
- หากมีการขยายพื้นที่กางเต็นท์ สามารถใช้พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของถนนเลียบหาด ตรงข้ามบ้านพักนักท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ระหว่างศาลาอายุมงคลและอาคารงานบริการได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบ ต้องการการปรับพื้นที่ไม่มากนัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระยะเดินถึง มีร่มเงา สามารถมองเห็นและสัมผัสบรรยากาศทะเลได้

3) ที่จอดรถ :

- ต้องกำหนดพื้นที่จอดรถสำหรับบ้านพักนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการใช้พื้นที่ผิดวัตถุประสงค์ คือการนำรถเข้าไปจอดถึงบริเวณสันทราย
- ควรเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับรถยนต์โดยสารบรรทุกผู้โดยสารได้มากกว่า 13 คนขึ้นไป ซึ่งพื้นที่ที่มีความเหมาะสม กว้างขวางเพียงพอที่จะจอดรถโดยสารขนาดใหญ่ได้ และมีการปรับพื้นที่อยู่แล้ว ได้แก่ บริเวณสนามหน้าอาคารพักแรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) พื้นที่รองรับกิจกรรมชายหาด : กำหนดพื้นที่ตั้งแต่ครั้ง 3 (โดยจำกัดจำนวนผู้ใช้ในแต่ละครั้ง) จนถึงบริเวณบ้านพักนักท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. แนวทางการใช้ที่ดินในอนาคต

เพื่อให้การใช้ที่ดินเป็นส่วนหนึ่งในการลด และ/หรือขจัดปัญหาที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 6 จึงนำแผนที่ปัญหาแต่ละประเด็นในบทที่ 6 มาซ้อนทับกัน เพื่อสรุปจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ (ดูแผนที่ 7.5) พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกือบทั้งหมดอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของทางรถไฟ

ได้แก่ การกัดเซาะพังทลายบริเวณชายฝั่ง การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยว สันทราย บริเวณปากคลองน้ำจืดมีพืชคลุมดินน้อย หลุมฝังกลบขยะซึ่งยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ส่วนพื้นที่ ตอนในประสบปัญหาเส้นทางคมนาคม ได้แก่ ทางรถไฟ ถนนลาดยาง และถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4 เป็นสิ่งกีดขวางการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ธรรมชาติ นอกจากนี้การที่อุทยานแห่งชาติ หาดวนกรซึ่งเป็นพื้นที่ธรรมชาติขนาดเล็ก ถูกล้อมรอบด้วยชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม ยังอาจส่ง ผลให้เกิดข้อขัดแย้งในอนาคตได้ เป็นต้น

จากประเด็นปัญหาต่างๆ ข้างต้น นำไปสู่การแบ่งช่วงระยะเวลาสำหรับแผนการพัฒนา และฟื้นฟูพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ช่วงเวลา 5 ปี, ระยะกลาง ช่วงเวลา 10 ปี และระยะยาว ช่วงเวลา 20 ปี โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งระยะการใช้แผนการใช้ที่ดิน ดังนี้

1) แผนการใช้ที่ดินระยะสั้น ช่วงเวลา 5 ปี

เน้นการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ที่ต้องการขจัดและ/หรือบรรเทาปัญหาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากหากปล่อยเวลาเนิ่นนานไป อาจเกิดความเสียหายเพิ่มมากขึ้นและลุกลามสู่พื้นที่อื่น หรือทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ต่อเนื่องไป เช่น พื้นที่บริเวณริมคลองหินจวง ห้วยทราย และพื้นที่ชายฝั่งทะเลซึ่ง ประสบปัญหาการกัดเซาะพังทลายและแผ่นดินถล่ม เป็นต้น

2) แผนการใช้ที่ดินระยะกลาง ช่วงเวลา 10 ปี

- เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ประสบปัญหาซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อแรง และ/หรือทำให้เกิด ปัญหาอื่นๆ ลุกลามต่อเนื่อง สามารถใช้ระยะเวลาในแก้ไขปัญหาได้ เช่น การจัดกลุ่ม อาคาร
- พื้นที่ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดปัญหาในอนาคต ซึ่งปัจจุบันยังสามารถใช้วิธีด้านการจัดการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น ปัญหาด้านระบบสาธารณสุขปโภค เป็นต้น

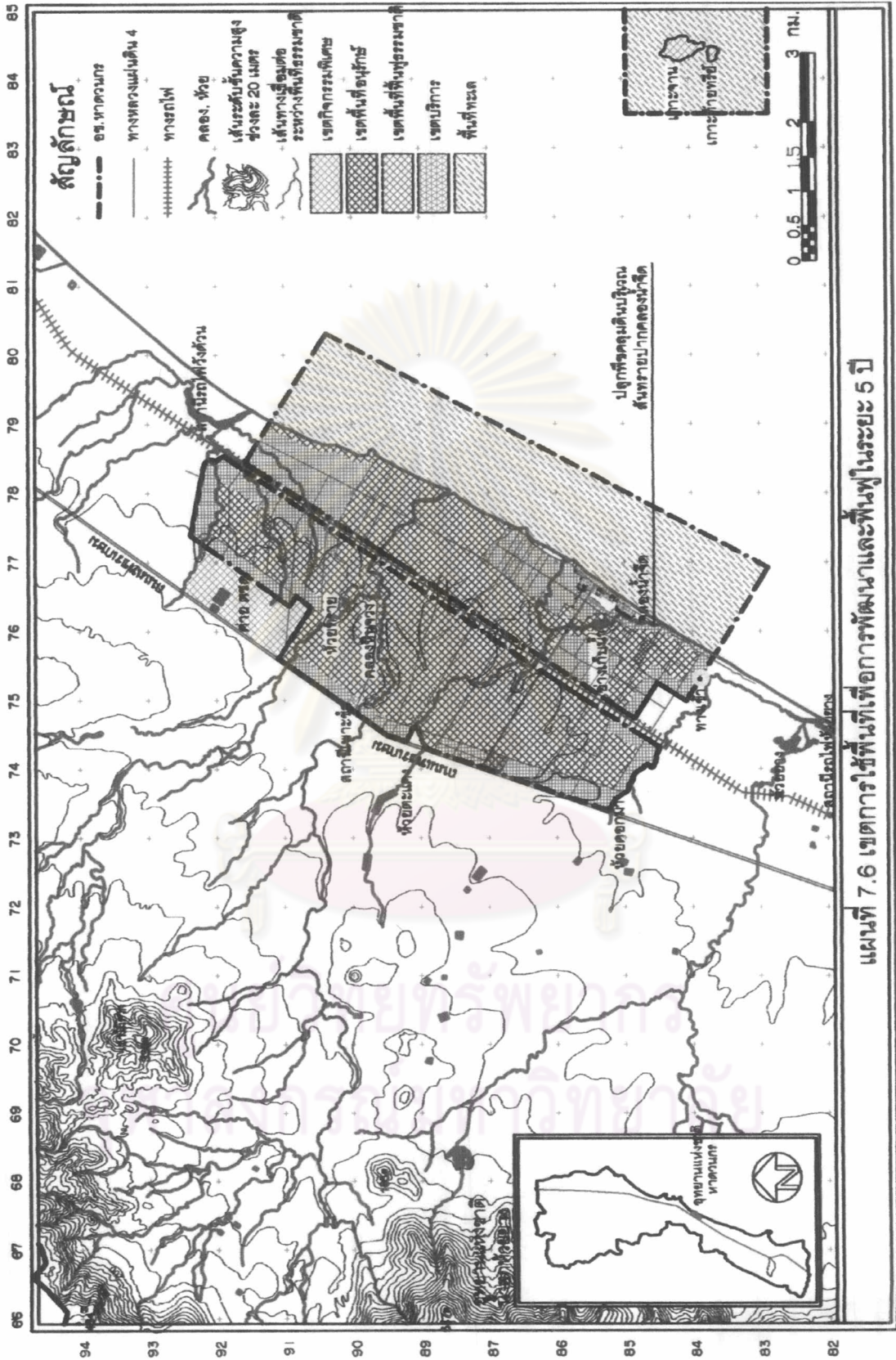
3) แผนการใช้ที่ดินระยะยาว ช่วงเวลา 20 ปี

เป็นพื้นที่ซึ่งไม่ประสบปัญหา แต่ต้องการคุ้มครอง สงวนรักษา และส่งเสริมให้พื้นที่มีความ อุดมสมบูรณ์และมีความสมดุลยิ่งขึ้น เช่น พื้นที่ป่าบริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ เป็นต้น

เป้าหมายในการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ในแต่ละระยะ มีดังนี้

2.1 แผนการใช้ที่ดินระยะสั้น ช่วงเวลา 5 ปี

เป้าหมาย: เพื่อใช้แผนการใช้ที่ดินในการฟื้นฟู ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วน และเตรียมการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ดูแผนที่ 7.6) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 เขตกิจกรรมพิเศษ ครอบคลุมพื้นที่ดังนี้ คือ สถานีเพาะชำกล้าไม้, ค่ายตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ค่ายพระมงกุฎเกล้า

2.1.2 เขตพื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่ พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ, พื้นที่ตลอดแนวลำน้ำคลองหินจวง และห้วยทราย, พื้นที่ตลอดแนวห้วยตะแคงและคลองน้ำจืด ตลอดจนรอบบริเวณอ่างกักเก็บน้ำ

- จัดทำฝายต้นน้ำบริเวณลำห้วยและร่องน้ำ เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นของพื้นที่ บรรเทาปัญหาดินกักเก็บน้ำและความชื้นได้น้อยซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าต่อไปในอนาคต และบรรเทาปัญหาการตกตะกอนในลำน้ำอันจะทำให้ลำน้ำตื้นเขินต่อไป
- ปลุกหญ้าแฝกตลอดแนวคลองหินจวงและห้วยทราย เพื่อบรรเทาปัญหาการกัดเซาะพังทลายบริเวณตลิ่ง
- จัดทำทางเชื่อมระหว่างพื้นที่ฝั่งเหนือและใต้ของคลองหินจวง เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และอาจใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาหาความรู้ได้
- รักษาพื้นที่ป่าชายหาด ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2.1.3 เขตพื้นที่พันธุ์ธรรมชาติ ได้แก่

- บริเวณพื้นที่ซึ่งเคยเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้ในอดีต ควรปล่อยให้มีการเจริญเติบโตตามธรรมชาติโดยไม่มีการรบกวนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความหลากหลายของชนิดพันธุ์ ร่วมกับการปลูกต้นไม้เสริมและการป้องกันควบคุมไฟป่าเพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น
- การปลูกพืชคลุมดินในบริเวณสันทรายใกล้ปากคลองน้ำจืด เพื่อช่วยในการยึดจับหน้าดิน และลดการชะล้างพังทลาย
- การปลูกเสริมป่าชายเลนบริเวณปากคลองน้ำจืด
- พื้นที่กันชนบริเวณแนวเขต ปัจจุบันอยู่ในสภาพดี จึงควรรักษาให้คงสภาพไว้ให้เห็นเป็นแนวป่าที่ชัดเจน ป้องกันการขยายพื้นที่ของเขตพัฒนาและการรุกรานจากภายนอกเข้าไปสู่เขตพื้นที่อนุรักษ์

พื้นที่เขตนี้อนุญาตให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการศึกษาธรรมชาติและพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และต้องไม่ก่อผลกระทบใดๆ

2.1.4 เขตพัฒนา

- การใช้พื้นที่ทั้งสำหรับเจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว ยังคงใช้พื้นที่บริเวณเดิมเช่นเดียวกับปัจจุบัน แต่ปรับปรุงรายละเอียดการใช้งานบางส่วนของพื้นที่เพื่อให้

ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น เช่น พื้นที่ทางเดินที่ จอดรถ
เส้นทางสัญจร

- จัดเตรียมพื้นที่รองรับที่จอดรถยนต์โดยสารบรรทุกผู้โดยสารได้มากกว่า 13
คนขึ้นไป รวมทั้งเส้นทางสัญจรสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งเส้นทางสำหรับยาน
พาหนะชนิดต่างๆ และเส้นทางเดินเท้า
- ปรับปรุงและจัดการระบบสาธารณูปโภคเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวให้ทั่วถึง
มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ในขณะเดียวกันควรให้ชุมชนโดยรอบมีส่วนร่วม ในการจัดการและทำกิจกรรม
เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การปลูกป่า กิจกรรมรักษาและใช้
ประโยชน์แหล่งน้ำบริเวณต้นน้ำ เป็นอาสาสมัครนักรักษาความหมายธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อเป็นพื้น
ฐานในการสร้างเครือข่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ป้องกันข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตต่อไป

2.2 แผนการใช้ที่ดินระยะกลาง ช่วงเวลา 10 ปี

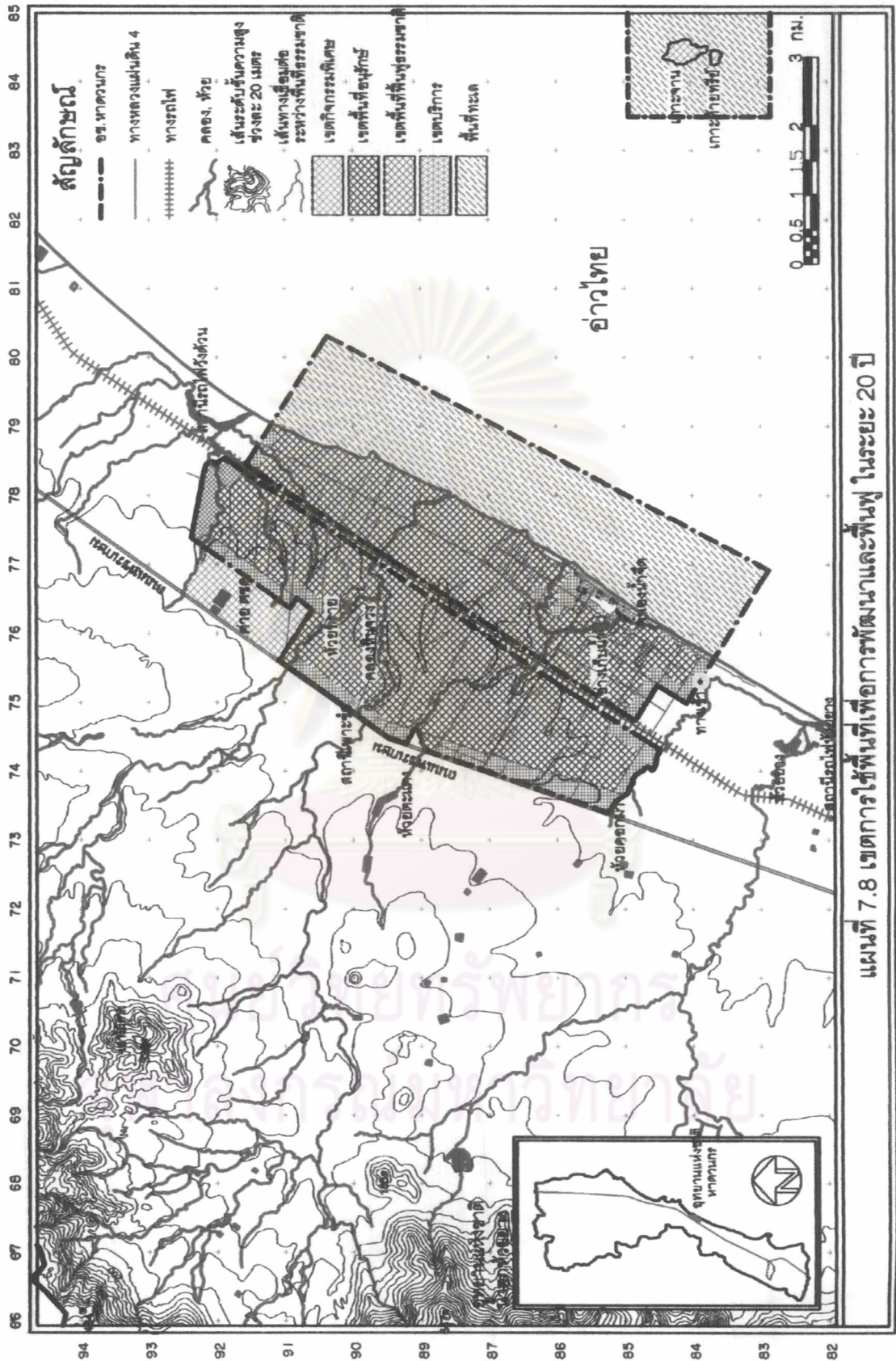
เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มเขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติ เพื่อนำไปสู่สภาพพื้นที่ธรรมชาติที่สมบูรณ์ต่อ
ไปในอนาคต และจัดกลุ่มการใช้พื้นที่ให้กระชับยิ่งขึ้น โดยสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้งาน
ได้อย่างเหมาะสม (ดูแผนที่ 7.7)

2.1.1 เขตกิจกรรมพิเศษ ครอบคลุมพื้นที่ดังนี้ คือ สถานีเพาะชำกล้าไม้ และค่ายตำรวจ
ตระเวนชายแดนที่ 14 ค่ายพระมงกุฎเกล้า

2.1.2 เขตพื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่ พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ จรดทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม), พื้นที่ตลอดแนวลำน้ำคลองหินจวง และห้วยทราย, พื้นที่ตลอดแนว
ห้วยตะแคงและคลองน้ำจืด ตลอดจนรอบบริเวณอ่างกักเก็บน้ำ ให้สงวนรักษาไว้ให้คงสภาพเดิม มี
การรบกวนพื้นที่ให้น้อยที่สุด

2.1.3 เขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติ ได้แก่

- บริเวณพื้นที่ซึ่งเคยเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้ในอดีต ควรปล่อยให้มีการเจริญ
เติบโตตามธรรมชาติโดยไม่มีกรรบกวนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความหลากหลาย
ของชนิดพันธุ์ ร่วมกับการป้องกันควบคุมไฟป่าเพื่อลดความเสียหายและการ
เสื่อมสภาพที่อาจจะเกิดขึ้น
- พื้นที่กันชนบริเวณแนวเขต ปัจจุบันอยู่ในสภาพดี จึงควรรักษาให้คงสภาพไว้
ให้เป็นแนวป่าที่เห็นได้อย่างชัดเจน ป้องกันการขยายพื้นที่ของเขตพัฒนาและ
การรुक้าจากภายนอก

2.1.4 เขตพัฒนา

- จัดกลุ่มอาคารโดยการย้ายกลุ่มบ้านพักคนงานบริเวณใกล้อ่างกักเก็บน้ำ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในสภาพทรุดโทรม มาปลูกสร้างรวมกลุ่มกับบ้านพักข้าราชการและคนงานซึ่งปัจจุบันอยู่ใกล้กับอาคารที่ทำการ
- ขยายอาคารพักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว โดยปรับปรุงกลุ่มอาคารพักแรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งต้องส่งมอบคืนแก่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งาน

2.3 แผนการใช้ที่ดินระยะยาว ช่วงเวลา 20 ปี

เป้าหมาย : เพื่อขยายเขตพื้นที่อนุรักษ์ (ดูแผนที่ 7.8)

2.1.1 เขตกิจกรรมพิเศษ ครอบคลุมพื้นที่ดังนี้ คือ สถานีเพาะชำกล้าไม้ และค่ายตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ค่ายพระมงกุฎเกล้า

2.1.2 เขตพื้นที่อนุรักษ์ ครอบคลุมพื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ จรดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม), พื้นที่ตลอดแนวลำน้ำคลองหินจวง และห้วยทราย, พื้นที่ตลอดแนวห้วยตะแคงและคลองน้ำจืด ตลอดจนรอบบริเวณอ่างกักเก็บน้ำ รวมทั้งพื้นที่บริเวณเขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติเดิมซึ่งเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้ที่ค่อยๆ ฟื้นฟูสภาพจนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.1.3 เขตพื้นที่ฟื้นฟูธรรมชาติ ได้แก่ พื้นที่กันชนบริเวณแนวเขต ปัจจุบันอยู่ในสภาพดี จึงควรรักษาให้คงสภาพไว้ให้เป็นแนวป่าที่เห็นได้อย่างชัดเจน ป้องกันการขยายพื้นที่ของเขตพัฒนา และการรุกรานจากภายนอก จัดทำแนวเขตให้ชัดเจนเพื่อลดโอกาสในการเกิดความขัดแย้งกับชุมชนโดยรอบ

2.1.4 เขตพัฒนา ในด้านการรองรับการท่องเที่ยว ควรใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่ในเกิดประโยชน์สูงสุด หลีกเลี่ยงการพัฒนาสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 แนวเขตที่ดิน

ควรกำหนดให้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่กันชน เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกแนวเขตในอนาคต มีการจัดทำสัญลักษณ์บอกแนวเขตที่ชัดเจน และมีแนวกันชนเพื่อสงวนรักษาสภาพพื้นที่ธรรมชาติไว้ได้มากที่สุด อาจใช้แนวเขตตามธรรมชาติเป็นตัวกำหนด เช่น ร่องน้ำ ลำน้ำ หรือใช้ถนนลำลอง เป็นต้น

3.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว

3.2.1 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

สามารถเพิ่มเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ฝั่งใต้ของถนนลาดยาง ซึ่งมีลักษณะธรรมชาติแตกต่างจากพื้นที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติในปัจจุบัน โดยกำหนดเรื่องราวและวัตถุประสงค์ของแต่ละเส้นทางอย่างชัดเจน ทั้งนี้ต้องมีการจัดการที่ดีควบคู่กันไป เพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบแก่พื้นที่ ตัวอย่างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เช่น (ดูแผนที่ 7.9)

1) เส้นทางพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณอ่างกักเก็บน้ำและป่าชายเลนบริเวณปากคลองน้ำจืด ซึ่งสามารถศึกษาลักษณะและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำระดับประเทศ ต่อเนื่องกับคลองน้ำจืด และห้วยอมป่าชายเลน ทั้งนี้สามารถปรับใช้เส้นทางตรวจการณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำ - ป่าชายเลนได้

2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายหาดและพื้นที่ชายฝั่ง จากจุดเริ่มต้นทางเดินศึกษาธรรมชาติในปัจจุบันไปยังอ่าวมะค่า ซึ่งสามารถศึกษาลักษณะของสภาพพื้นที่ชายฝั่ง เช่น การกัดเซาะในลักษณะต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของธรรมชาติ ป่าชายหาด ทรัพยากรและความสำคัญของระบบนิเวศชายฝั่ง เช่น หญ้าทะเล หอยแมลงภู่ในสภาพธรรมชาติ สัตว์ทะเลที่อาศัยอยู่ตามกองหิน เป็นต้น

เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบาง และสภาพชายฝั่งมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละฤดู จึงต้องมีการใช้งานอย่างระมัดระวัง กำหนดพื้นที่ในการใช้งานอย่างชัดเจน และควบคุมหรือมีแนวทางให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เช่น การทำทางเดิน (boardwalk) เพื่อบังคับให้เดินเฉพาะในเส้นทาง เป็นต้น

3) เส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อศึกษาสภาพป่าซึ่งอยู่ในระยะฟื้นฟูและฝายต้นน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นแก่พื้นที่ สามารถกำหนดเส้นทางให้ผ่านบริเวณซึ่งเคยเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้ ซึ่งมีพันธุ์ไม้เด่นชนิดเดียวปกคลุมพื้นที่และมีพรรณไม้อื่นๆ ขึ้นเสริม

3.2.2 กิจกรรมดูนก

แม้ว่าอุทยานแห่งชาติหาดวนกรจะมีพื้นที่ขนาดเล็ก แต่จากการศึกษาพบว่ามียนกจำนวนมากชนิด ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ และสามารถสังเกตเห็นได้ไม่ยาก จึงสามารถส่งเสริมกิจกรรมดูนกให้เป็นกิจกรรมหลักอีกประการหนึ่งได้ นอกเหนือไปจากกิจกรรมชายหาดและการดำน้ำ

3.3 การศึกษาเพิ่มเติม

เพื่อประโยชน์ในการจัดการ พัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ในอนาคต ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ในประเด็นต่อไปนี้

3.3.1 ชายฝั่งทะเล

- ควรมีเก็บข้อมูล เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นบริเวณชายฝั่งอันตราย และพื้นที่ปากน้ำ ทั้งในด้านการกัดเซาะพังทลาย การสะสมของตะกอน ตลอดจนทรัพยากรสิ่งมีชีวิตต่างๆ
- ควรมีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวแนวปะการังบริเวณเกาะจาน และเกาะท้ายทรีย์ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวต่อไป

3.3.2 สำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย วงจรและระยะเส้นทางหากิน จำนวนประชากรของสัตว์ใหญ่ในเขตอุทยานฯ เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดการเกี่ยวกับสัตว์ป่าต่อไป

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูอุทยานแห่งชาติหาดวนกรที่ศึกษาไปใช้สำหรับผู้ที่รับผิดชอบ หรือเกี่ยวข้องในการดูแลและพัฒนาพื้นที่ เพื่อประกอบการดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดิน และ/หรือแผนการจัดการของอุทยานแห่งชาติหาดวนกรได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย